

כסף - וואלט דיסניי הישראלי הופך אותם לשחקנים

בקופסת הסיגריות

המנגנים בהתלהבות, וכלה בריקוד השרצה הי מסורתי, בהשתתפות טי פוסי העיירה היהודית הגלותית. הרעיון נולד במקרה. באחד הימים הי כיר גרוס את ישעיהו אדרי, רחץ כבן 40, בעל בית מלאכה לארנקים. גרוס ראה את אדרי מר פסל דמויות מנייר כסף, נפח בהן חיים.

כל סרטון מורכב מי אלפי תמונות בודדות, שכל אחת מהן צולמה לחוד. לכל זקה של סרט דרושים מ-800 עד אלף צילומים בודדים. תנועות הבובות המת קבלות על הכד אינן אלא השינוי במצב הברות ובאבריהן, בכל תמונה נפרדת.

סרט כמו חתונה בעיירה מהוה הישג אמנותי נכבד. יאזיק גרוס לא הגיע אליו בדרך הקלה. מספר יאזיק על תחילת הקריירה הקולנועית שלו: "מאז שאני זוכר את עצמי, אני זוכר את עצמי עם מצלמה. תמיד צילמתי."

הלידה

ישעיהו אדרי מגלף דמויות נייר-הכסף, בשעת פיסול אחת מדמויות חתונה בע"יירה. בתהליך הצילום של הדמויות, בו מצולמת כל תמונה לחוד, התקלקלו הדמויות והיה צורך להתקינן כמה פעמים.

זעירה בדירתם, החל לצייר דמויות על נייר שקוף, להעתיק אותן בקפדנות על נייר צלוליד ולצלם כל תמונה לחוד, במצ"למה פרימיטיבית שהתקינן בעצמו.

עברו מספר שנים עד שרעיון הסרט המ"צויר התקבל כאמצעי לפרסומת מסחרית, וההזמנות החלו לבוא.

רק אחרי שהתבסס מעט מבחינה כלכלית יכול היה יאזיק להרשות לעצמו ייצור סרטים אמנותיים. הוא יצר שני סרטים אבסטרקטיים. באחד מהם, המצויר יש על הפילם, נראות צורות צבעוניות ויצאות במחול לקצב בוגי חגי. סרט אבי סטרקטי שני מתאר גילגוליו של עתון הפושט ולובש צורה. שני סרטים אלה נרכשו על-ידי מערכת הירחון אמנות הקולנוע כסרטי פירסומת.

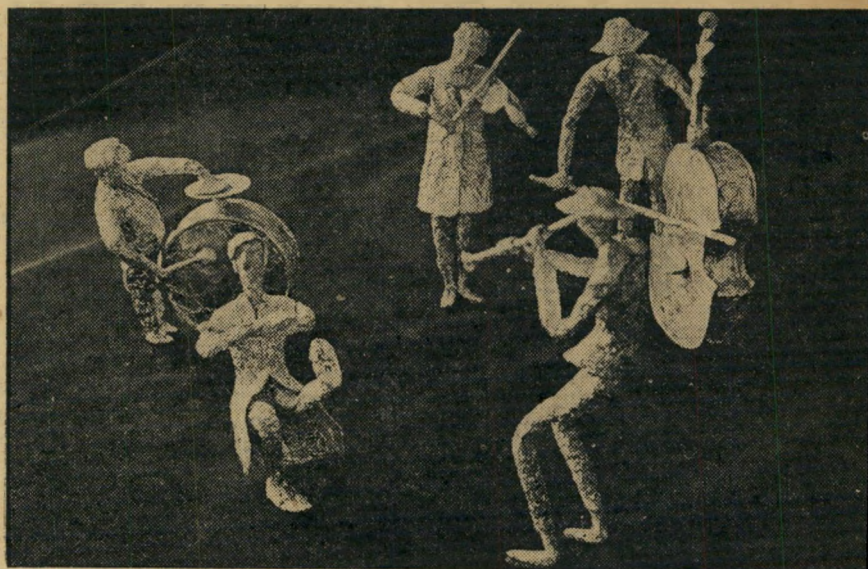
יאזיק עצמו מאמין כי עתיד תעשיית הסרטים הישראלית הוא בייצור סרטי בורות וסרטים מצוירים בעלי אופי מיוחד. חברות הטלביזיה האמריקאיות מוכנות לקנות ולממן סרטים כאלה, על רקע תנאי.

בינתיים מתרוצץ גרוס ממוסד למוסד, כדי לעניין אותם בתכניותיו וכדי לאפשר לו לרכוש ציוד חדיש יותר. למרות שקורצות לו אפשרויות באנגליה, שם נמצא אחיו השני, הוא מאמין כי יצליח לפתח תעשיית סרטים מצוירים גם בישראל.

חתונה בעיירה

הרב מקדש את החתן והכלה, בסרט הבובות של יורם גרוס. הבובות מנייר-הכסף עשויות בדייקנות, דומות עד להפליא לטיפוסים הגלותיים שחיו באירופה המרכזית והמזרחית בעבר הקרוב.

כלי-זמר מריעים

דמויות המנגנים וכן כלי הנגינה שלהם עשויים מנייר כסף פשוט של קופסת סיגריות. בסרט הם מתנועעים ומבצעים פעולות אנושיות, ומעוררים אשליה של דמויות חיות ואנרגיות ביותר.

לידי קראקוב שבפולנדה, יורם גרוס עבר את התלאות הרגילות של המלחמה. "הגרמנים לא הצליחו להרוג אותנו", אמר. "הורי שאפו שאהיה פסנתרן, אבל הגרמנים לקחו את הפסנתר; מצאתי מפותחית פה ועמה עברתי את כל המלחמה. לכן הלכתי ללמוד מוסיקה. אחרי שלוש שנים אמרו לי שמוסיקה זה לא מקצוע, או החלטתי להיות איש הסרטה."

לאחר שרכש מצלמת-הסרטה של חובבים, החל ללמוד את תורת הקולנוע כעוזר לבמאי.

לפני השע שנים עלה יורם גרוס לארץ, עבד כצלם בחברת כרמל פילם, ניגן על מפותחית פה בקול ישראל. שירת ביחידת הסרטה בצה"ל, למד את העבודה במעבדה.

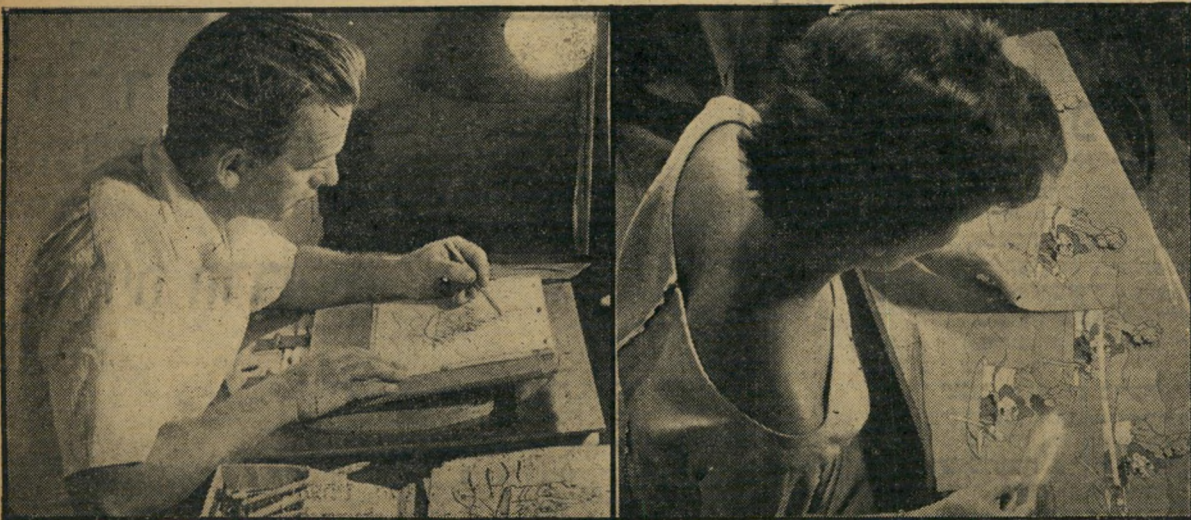
אחיו של יאזיק, נתן גרוס, נקלט באולפני גבע, הפך לאחד מבמאי הסרטים הטובים בארץ. ואילו יאזיק עצמו לא ראה כל עתיד בתעשיית הסרטים הקיימת. הוא החליט להיות יצרן עצמאי של סרטים מצוירים. היו דרושים לו רק כשרון וכלים. הכלים לא היו הכשרון.

הנסיגנות הראשונים היו כשלונות. יחד עם אשתו עלינה, התקינן יאזיק מעבדה

הופכים לשלהבת אש. ייעודם בחיים התמלא העלילה, הנמשכת דקה וחצי בלבד, מי רתקת כרומן אנושי. על הבד היא מקבלת משמעות מיוחדת. באם ילקחו בחשבון גם האמצעים הפרימיטיביים בהם יצר יורם גרוס סרטון זה, יש בו הישג קולנועי נכבד.

יורם גרוס אינו פנים חדשות בעולם הקולנוע הישראלי. כמה סרטוני-פירסומת מצוירים שלו, כמו המסע לאי החטמון או סרטון הפירסומת של מרקי ויטה, מוצגים זה זמן רב על מסכי-הארץ.

כי יורם גרוס הוא, למעשה, היצרן הישראלי היחיד של סרטוני פרסומת מצוירים. מסרטונים אלה הוא מתקיים, ואילו סרטיו האמנותיים הם תחביבו הפרטי. סרטי בובות אינם תופעה חדשה בעולם הסרטים. מספר מיונות הגיעו לרמה גבוהה בייצור סרטים כאלה. אולם סרט בובות, בו עשויות הדמויות מנייר-כסף פשוט, הוא יצירה מקורית ישראלית. לבובותיו של גרוס יש כמה יתרונות שאין לבובות רגילות: הן גמישות יותר, אבסטרקטיות יותר, טובות בסרטונים אלה הוא חתונה בעיירה. במשך שבע דקות מתנהלת בו חתונה יהודית עממית על כל פרטיה, החל בכליזמרים.

קנות על נייר צלוליד. משמאל נראה יורם גרוס, כשהוא מצייר על נייר את הסקיצות של הדמויות המופיעות בסרטוניו, ציורים אלה מיועדים לסרט הפירסומת מסע לאי החטמון שהזוג גרוס מכין.

עלינה גרוס, אשתו של יורם, בשעת ציור תמונות של סרטון מצויר. סרט ננסי הרץ מספר דקות זעום. מכיל אלפי ציורים מעין אלה, המצוירים בדי

הבמאים